

Lumijoen kunnan vuoden 2025 talousarvion valmistelu (ohm. 146)

Kunnanhallitus 05.11.2024 § 219
269/02.02.00/2024

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio on valtuuston tärkein toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Talousarvio on kunnanvaltuuston tahto siitä, miten kunnassa käytettävät resurssit jaetaan toimialojen kesken. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelma tulee muodostua kunnanhallituksen ja viime kädessä valtuuston näkemysten mukaiseksi strategiaa toteuttavaksi ja tukevaksi suunnitelmaksi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi näkökulmaa, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen. Nämä näkökulmat ovat

- a) kokonaistalouden näkökulma - tuloslaskelmaosa - rahoitusosa
- b) toiminnan ohjauksen näkökulma - käyttötalousosa - investointiosa

Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Talousarvion käyttötalousosaan sisällytetään tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Valtuuston nähden sitova taso on lautakunnan bruttotulot ja -menot.

Lahtökohdat 2025 raamin valmisteluun:

Lumijoen kunnan vuoden 2023 tilikauden tulos oli 542 639 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui käsittelyerien jälkeen 578 767 euroa, joka siirrettiin taseen yli-/alijäämätilille puskuriksi tulevia vuosia varten. Toimintatulot olivat 1 390 305 euroa ja toimintamenot 7 949 989 euroa. Vuosikate oli 1 270 278 euroa.

Vuoden 2024 talousarvion laadinnassa pyrittiin positiiviseen vuosikatteeseen. Toimintatulot ovat 974 032 euroa ja toimintamenot -7 494 959 euroa. Vuosikate on 4 786 euroa. Tilikauden alijäämä talousarviossa oli positiivisesta vuosikatteesta huolimatta -827 696 euroa.

Kunnan talouden tasapainottaminen vaati ja vaatii edelleen laajoja talouden sopeuttamistoimia. Kunnanhallitus käynnisti yhteistoimintaneuvottelut 27.11.2023 kokouksessaan. Yhteistoimintamenettelyiden lopputuloksena kunnan koko henkilöstö lomautettiin vuonna 2024 joko 10 tai 14 vuorokaudeksi. Suurin osa määräaikaisista työ- ja virkasuhteista päättyi vuoden 2024 aikana, eikä uutta henkilöstöä palkattu kuin yksittäisissä sijaistustarpeissa. Investointitaso palautettiin maltillisemmaksi, ja hankinnoissa noudatettiin suurta harkintaa sekä varovaisuutta. Lisäksi kunnallisveroprosenttia nostettiin puoliprosenttiyksikkö 8,4 prosentista 8,9 prosenttiin.

Talouden tasapainottaminen on vaatinut suuria ponnisteluja ja sitoutumista koko henkilöstöltä ja kuntalaisilta, mutta sillä on ollut merkittävä vaikutus kunnan talouden kannalta. Vuoden 2024 tilinpäätöksen ennakoitaan olevan negatiivinen, mutta tilikauden alijäämän ennustetaan olevan pienempi kuin talousarviossa on esitetty. Taseessa olevan ylijäämän oletetaan riittävän ennakoitun alijäämän kattamiseen vuonna 2024.

Vuoden 2025 talousarvion laadinta käynnistettiin keväällä 2024 kunnanhallituksen asettamalla raamilla, jonka tavoitteena on nollatulot vuonna 2025. Talousarvion ja taloussuunnitelman 2025–2027 valmistelussa tulee edelleen huomioida talouden sopeuttaminen julkisen talouden pitkän aikavälin strategiseen sopeuttamiseen, 2027 voimaantulevan valtiosuusjärjestelmän uudistukseen. Merkittäviä huomioitavia ovat myös 1.1. 2025 TE-uudistuksen määrärahojen budjetointi ja henkilöstömenot 2025; ennakointi 9/2024 +2 % korotuksin (virka- ja työehtosopimukset päättyvät keväällä 2025). Verotulot ja valtiosuudet huomioidaan Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton ennusteiden mukaisesti.

Hallintokunnat valmistelivat alustavat talousarvioesityksensä kunnanhallituksen asettamaan raamiin perustuen 12.10.2024 pidettyyn valtuustoseminaariin. Tuolloin talousarvio oli – 427 765 euroa alijäämäinen. Talousarvion laadintaa on käsitelty valmistelun yhteydessä johtoryhmän kokouksissa, talouden tasapainotustyöryhmässä, puheenjohtajapalaverissa ja kunnanhallituksessa. Valtuusto linjasi talousarvioseminaarissa talousarvion 2025 ja suunnitelmavuosien 2026–2027 tunnuslukuja ja tavoitteita sekä tarkensi investointitasoa. Hallintokunnat ovat viimeistelleet talousarvioesityksensä ja investointitarpeensa sekä laatineet tarvittavat talouden sopeuttamissuunnitelmansa. Sopeuttamissuunnitelmissa pidättydytään edelleen rekrytoinneista ja vain välttämättömyydet hankitaan suurta harkintaa käyttäen.

Vuoden 2025 talousarviossa saavutetaan asetettu nollatulostavoite. Vuonna 2024 tehdyt henkilöstöratkaisut ja aloitetut sopeuttamistoimet mahdollistavat nollatuloksen saavuttamisen ilman uusia yhteistoimintaneuvotteluja (lomautuksia tai henkilöstövähennyksiä ei ole tämän hetken tiedon valossa tulossa vuonna 2025) tai veroprosentin korotusta.

Vuoden 2025 talousarviossa toimintatuotot ovat 1 106 830 euroa ja toimintakulut – 7 303 513 euroa, joista – 4 530 368 euroa on henkilöstökuluja. Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 3 709 000 euroa ja valtionosuuksia 3 436 813 euroa. Korkokulujen on arvioitu olevan - 265 000 euroa huomioiden nykyisten ja uusien investointien lisälainat yhteensä 800 000 euroa. Vuosikate on 686 830 euroa. Vuosikate ei täysin riitä poistojen 719 548 euroa kattamiseen, mutta tilikauden ylijäämä on kuitenkin 6 282 euroa, kun huomioidaan investointivarauksen purku 39 000 euroa.

Ohm. 146	talousarvioluonnos
Esittelijä	Talous- ja hallintojohtaja Soini Heidi
Päätösehdotus	Kunnanhallitus käy keskustelun talousarvioluonnoksesta ja jatkaa talousarvion valmistelua seuraavassa kokouksessa.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti. Lisäksi kunnanhallitus päättää, että vuoden 2024 loppuun saakka on toimialoilla rekrytointi- ja hankintakielto. Talous- ja hallintojohtajan johdolla käydään johtoryhmässä keskustelu vuoden 2025 käyttötalousmenoista.